

Остапова О.О.
викладач кафедри фізичної
культури та здоров'я
ПДПУ імені В.Г. Короленка

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ

Робота присвячена проблемам, які пов'язані з переходом вищих навчальних закладів до викладання дисципліни «Фізичне виховання» відповідно до навчальних програм, що складені згідно вимог Болонського процесу та запровадження елементів Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Наведено досвід упровадження подібної програми в Східноєвропейському університеті.

Ключові слова: фізичне виховання, навчальна програма, Болонський процес, кредитно-модульна система організації навчального процесу, рейтингова оцінка, модуль, заліковий кредит.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Прагнення України до Європейської інтеграції в галузі освіти повинно базуватися на певних орієнтирах. Це, по-перше, здійснення модернізації освітніх закладів у контексті європейських вимог, а по-друге, активне впровадження в практику освітньої діяльності заходів, спрямованих на реалізацію положень Болонської декларації. Викладена в цій роботі інформація дасть можливість ознайомитись із досвідом упровадження нової навчальної програми з фізичного

виховання для студентів 1–4 курсів у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка, згідно вимог Болонського процесу.

Під час викладання дисципліни за експериментальною програмою викладачі зустрілися як із позитивними, так і негативними наслідками її застосування.

Мета дослідження – запровадження елементів Європейської кредитно-модульної системи (ECTS) в сфері вищої освіти з дисципліни «Фізичне виховання» для створення сучасної системи якості освіти і професійної придатності фахівців.

Методи й організація дослідження. Дослідження проводяться в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка. У процесі дослідження вивчалися вимоги Болонської декларації, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, літературні джерела з питань упровадження КМСОНП. За результатами вивчення зазначених матеріалів у 2003 році була підготовлена навчально-методична база для супроводження навчального процесу за кредитно-модульною системою. Восени 2003 року Полтавський національний технічний університет підписав Болонську хартію, тим самим, ставши одним із перших учасників процесу в Україні. У 2004–2005 навчальних роках розпочався експеримент, у якому брали участь студенти 1-го курсу всіх спеціальностей ВНЗ, а у 2005–2006 навчальному році в цьому експерименті вже брали участь студенти 1–4-го курсів нашого університету.

Попередньо у 2004 році були розроблені експериментальні навчальні плани. У навчальних планах усіх спеціальностей були створені загальні обсяги навчальних дисциплін як у годинах, так і в кредитах ECTS. Згідно з наказом МОН «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» від 20 жовтня 2004 року №812 ціна одного кредиту ECTS по всій Україні визначена на рівні 36 академічних годин. З цих 36 годин ауди-

торне навантаження має становити не менше 40% і не більше 60%, все інше – самостійна робота студента, а також індивідуальні завдання. Відповідно до цього наказу було зазначено у навчальних планах кількість годин, що відводилися на аудиторну роботу за видами занять і кількість годин для самостійної роботи студента, обсяг годин на проведення модульного контролю знань, види підсумкового контролю.

Було розроблено методичні рекомендації щодо застосування рейтингової системи оцінки успішності студентів, опис та структуру дисципліни «Фізичне виховання» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр усіх спеціальностей, які навчаються у Східноєвропейському університеті. Також використовувалась інтервальна шкала оцінок, що визначала зв'язок між шкалою оцінок ECTS та вітчизняною.

Результати дослідження. На першому етапі ми спостерігали, як впливала нова запропонована Європейська система на студентів 1-го курсу. Адже дисципліна із обов'язкової перетворилася, відповідно до вимог Болонського процесу, на курс за вибором, який студент може свідомообрати під час навчання. Крім того, змінилася кількісна та якісна структура навчальних годин, які припадають на «Фізичне виховання». Студенти мали складати кожен модуль і залік раз за навчальний рік. Зменшилася й кількість аудиторних годин у порівнянні з типовою навчальною програмою 2003–2004 навчального року, але збільшилася кількість годин для самостійної роботи студента. Від цього мета й завдання дисципліни «Фізичне виховання» не зазнали принципових змін. Залишилися незмінними форми й види організації занять, а студенти так само розподілялись за навчальними відділеннями: загальної фізичної підготовки, спеціальної медичної групи. Змінилися методика й засоби оцінювання поточної навчальної діяльності студента, тим самим збільшивши активність студентів на аудиторних заняттях, але до підсумкового контрольного заняття стали

допускатися тільки ті студенти, які при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студентам, які із поважних причин не виконали усіх видів робіт, передбачених навчальною програмою, дозволялося відпрацювання академічної заборгованості до певного терміну. Уже перші етапи проведення експерименту показали, що застосування кредитно-модульної системи навчання сприяло підвищенню активності роботи студентів як на практичних, так і на самостійних заняттях. Так, кількість відвідувань занять студентів, які брали участь у експерименті 2004–2005 року значно збільшилося із 82% до 91% у 2005–2006 рр. (рис.1), майже 72% мають бажання займатися самостійно у спортивних залах університету, хоча в попередні роки цей показник складав лише 57%.

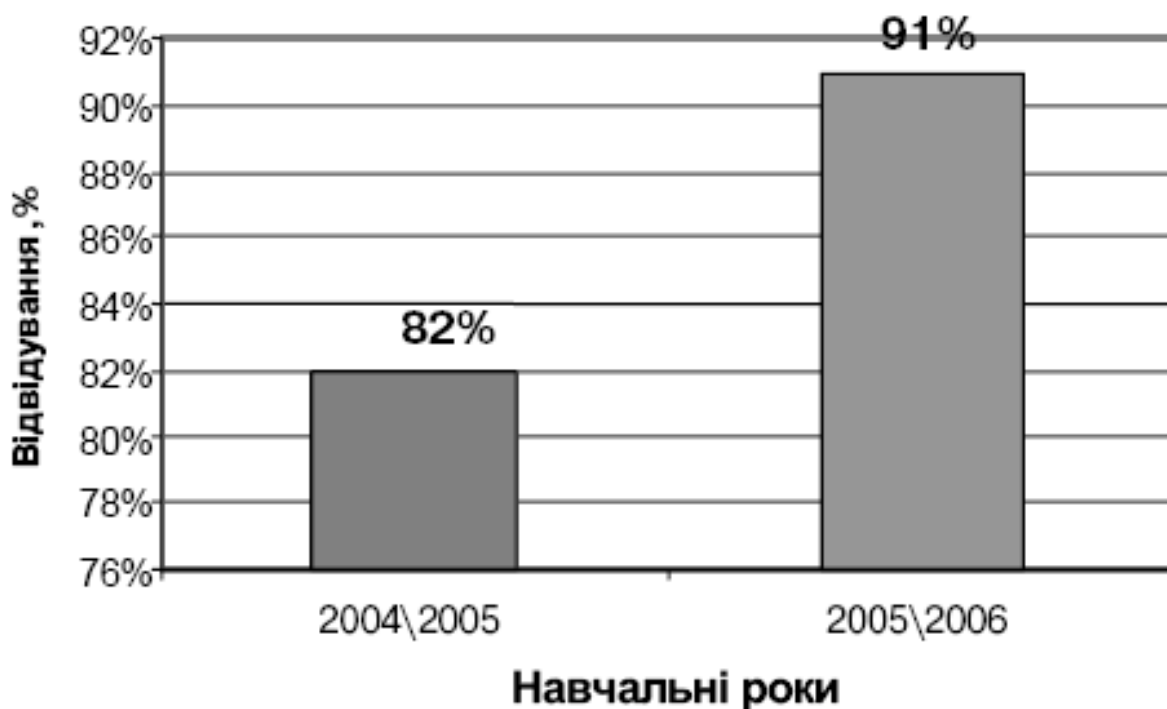

Рис.1.Кількість відвідувань занять студентами експериментальних груп у 2004–2006 рр.

Унаслідок упровадження прогресивної методики модульного й поточного контролю оцінювання вмінь студентів виявилися деякі негативні моменти в підготовці студентів, адже до цього часу майже всі студенти отримували однакову позитивну оцінку «зараховано», то тепер тільки певна кількість студентів (31%) могли отримати найвищий бал (100 балів). Показники успішності за шкалою ECTS зазнали, хоча й не значних змін (рис.2), так в 2004-2005 н. р. Вони були такими: А – 31%, В – 32%, С – 22%, D – 10%, Е – 6%, FX – 4%, а в 2005 – 2006 рр.: А – 42%, В – 33%, С – 10%, D – 8%, Е – 5%, FX – 2%.

На другому етапі нашого дослідження студенти, які навчалися на 1-му курсі й не мали досвіду навчання за семестровою системою організації навчання та студенти 2–3-го курсів університету, які мали можливість порівняти на власному досвіді обидві системи навчання (кредитно-модульну й семестрову) були опитані. У результаті даного опитування було з'ясовано, що 83% студентів 2–3-го курсів задоволені навчанням за кредитно-модульною системою і 93% студентів 1-го курсу також дали позитивну відповідь, адже тепер у них з'явилося більше можливостей для самостійної роботи й результат їхнього навчання було видно відразу після виконання певних нормативів, рефератів або додаткового відвідування заняття з даного предмету.

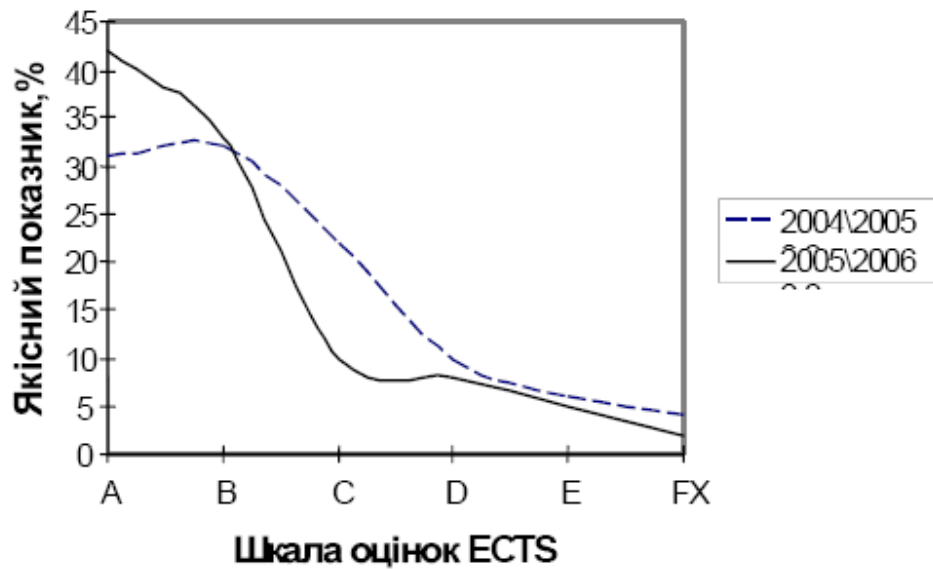

Рис.2. Розподілення якісних показників успішності студентів за шкалою ECTS у 2004–2006 рр.

Висновки. Набутий під час проведення педагогічного експерименту досвід свідчить, що використання модульної форми організації навчання сприяє мотивації студентів до занять та відповідальності студентів за результати своєї навчальної діяльності; розширенню можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів та підвищення ефективності роботи викладацького складу; покращення якісних показників засвоєння студентами матеріалу. КМ-СОНП є не просто системою визначення навчального навантаження студентів – це цілком нова філософія організації навчального процесу. Її особливістю є орієнтація на студента, стимулювання його до самостійної роботи, творчої активності, що має, зрештою, позначитися на якості підготовки фахівців.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес // Навчальний посібник. За редакцією Кременя В.Г. Упорядники Степко М.Ф., Болюбаши Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Київ – Тернопіль, 2004. – 286 с.
2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За редакцією Кременя В.Г. Упорядники Степко М.Ф., Болюбаши Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004. – 146 с.
3. Проблеми адаптації вищої освіти в Україні до європейських стандартів і принципів Болонського процесу: Матеріали міжнародної наукової конференції, 23 – 26 березня 2004 року. – Ужгород, 2004. – 228 с.
4. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Упорядник М.З. Згуровський. – К.ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2004. – 76с.
5. Фізичне виховання: Навчальна програма для ВНЗ України III – IV рівнів акредитації / укладачі Кирдода І.І., Яковенко Ю.П. – Черкаси, 2003. – 44 с.
6. Кочубей М.Й., Сидорко О.Ю., Готліб В.М. Обґрунтування, розробка та застосування системи рейтингового контролю знань та умінь студентів // Методичний посібник для викладачів навчальних закладів та слухачів факультетів підвищення кваліфікації. – Львів, 1994. – 32 с.
7. Матеріали Міністерства освіти і науки України щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації. – К., 2003.
8. Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні / Доповідь голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Станіслава Ніколаєнка на парламентських слуханнях // Освіта і управління, 2004.– №1. – С. 49 – 58.